

Gevolgen van zestien maanden corona voor het voortgezet onderwijs

De inspectie heeft in alle sectoren van het onderwijs een onderzoek uitgevoerd naar de gevolgen van corona. In deze publicatie vindt u de belangrijkste resultaten van het voortgezet onderwijs (vo). Het onderzoek vond plaats in de periode april tot en met juni 2021. Bij elk thema staat een hyperlink naar een onderbouwende tekst op onze website. Daar vindt u ook het technisch rapport met de data, de onderzoeksopzet en de verantwoording van het onderzoek.

Doelen zijn niet altijd concreet, met name voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden

Uit ons onderzoek komt naar voren dat de meeste scholen vorig schooljaar prioriteiten hebben gesteld. Scholen namen maatregelen om het onderwijs aan te laten sluiten bij de behoeften van leerlingen. Tegelijkertijd waren doelen niet altijd concreet en baseerden scholen hun maatregelen niet altijd op inzichten uit de wetenschap. Met name doelen en maatregelen op het gebied van welzijn, de sociaal-emotionele ontwikkeling en studievoordigheden ontbraken regelmatig, terwijl ook op deze aspecten zorgen waren over de ontwikkeling van leerlingen. Het ontbrak nog vaak aan systematisch inzicht in de ontwikkeling van leerlingen

op deze belangrijke aspecten en aan duidelijke doelen die daarop aansluiten. Inzage in het leerlingvolgsysteem gaf een vergelijkbaar beeld. De meeste scholen volgden de ontwikkeling van leerlingen op vakniveau, maar veel minder scholen volgden leerlingen ook systematisch op taalvaardigheid, sociaal-emotionele ontwikkeling en welbevinden. De schoolscan voor het Nationaal Programma Onderwijs, met een analyse van de gevolgen van de coronacrisis voor de leerlingen en een onderbouwing van hun aanpak, hadden de scholen destijds nog niet gereed.

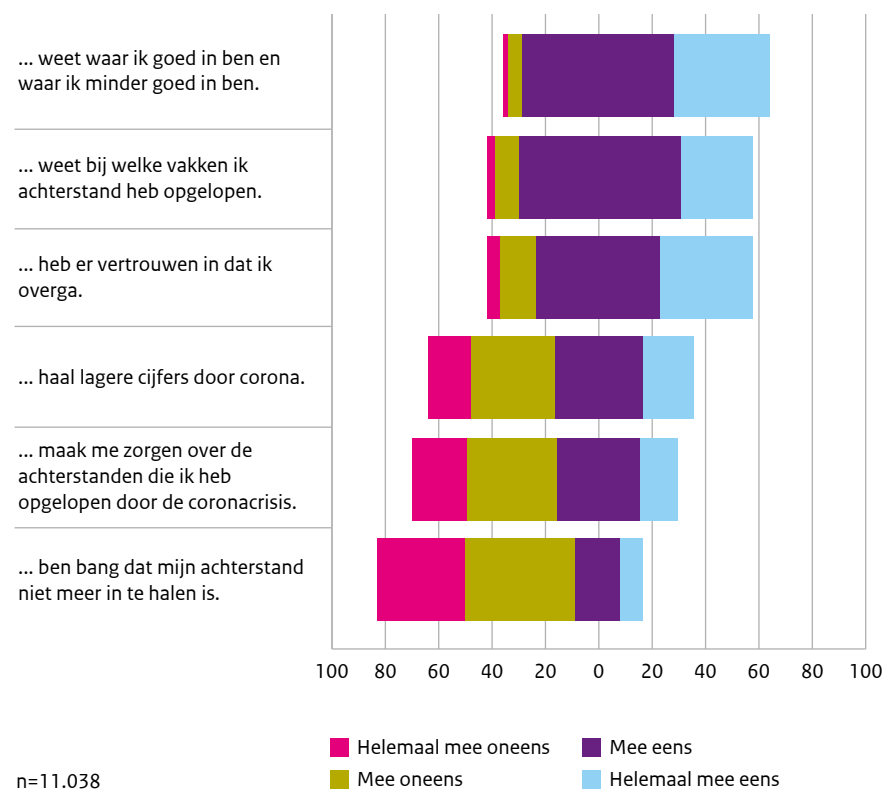
Uit onze analyse blijkt dat, bij de onderzochte besturen met een onvoldoende voor kwaliteitszorg, zowel leraren als besturen ernstigere gevolgen constateren op het gebied van achterstanden in de vakken taalvaardigheid en burgerschap. De schoolleiders van deze scholen hadden bovendien meer zorgen over blijvende achterstanden bij bepaalde groepen leerlingen. De besturen van deze scholen hebben verder meer personele knelpunten ervaren.

[Lees meer](#)

Zorgen over leerachterstanden, maar nog meer over motivatie, welbevinden en de sociaal-emotionele ontwikkeling

In verschillende onderzoeken en ook in de media is al veel geschreven over zorgen over leerachterstanden bij leerlingen. In de enquête die we onder leerlingen hebben uitgezet, bevestigden zij de zorgen over hun voortgang. Een meerderheid van de leerlingen gaf aan dat het minder goed lukte om nieuwe dingen te leren en dat ze ook lagere cijfers haalden. Bijna de helft van de leerlingen maakte zich zorgen over de opgelopen achterstanden. Een kwart van alle leerlingen was bang dat ze de opgelopen achterstanden niet meer konden inhalen. Leerlingen maakten zich bijvoorbeeld zorgen over het halen van examens of over de kans om op een hoger niveau te komen.

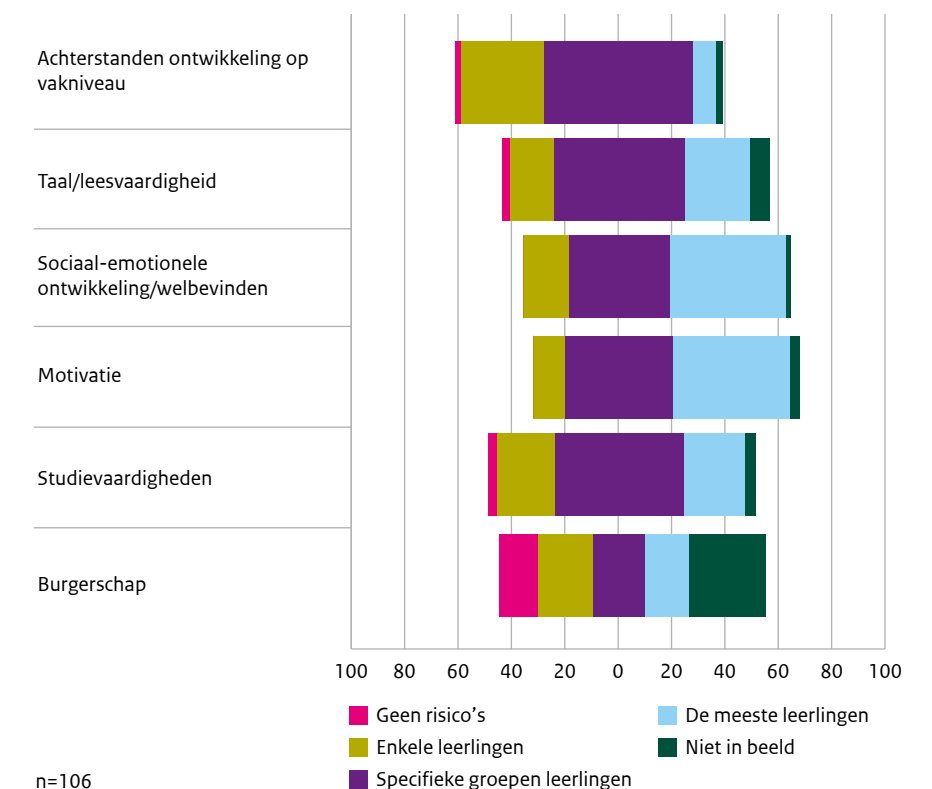
Schaal leerling inzicht, Ik...

Bestuurders, schoolleiders en docenten van de onderzochte besturen en scholen maakten zich zorgen over blijvende achterstanden voor groepen leerlingen waar extra maatregelen voor ingezet moeten worden. Deze zorgen betreffen basisvaardigheden als taal en lezen. Groter nog dan de zorgen over leerachterstanden, waren die over het welbevinden, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de motivatie van leerlingen. Een ruime meerderheid van de leerlingen had vorig schooljaar minder zin in leren, deed minder zijn best voor school en had minder zin in huiswerk maken. Ook voor besturen, schoolleiders en leraren waren de grootste zorgen het welbevinden, de motivatie en de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Zij zagen veel meer leerlingen met risico's op dit vlak, dan leerlingen met (niet te overbruggen) leerachterstanden.

[Lees meer](#)

Risico's op achterstanden van leerlingen, vanuit docenten

Extra inzet door scholen en besturen

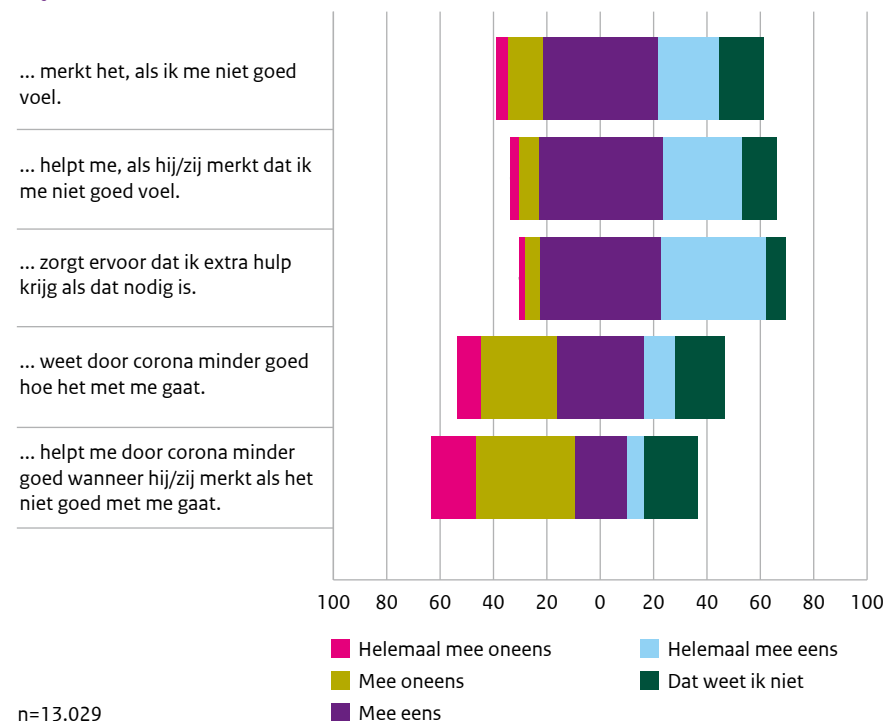
Scholen hebben maatregelen getroffen om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen zo beperkt mogelijk te houden. Extra inzet betrof vaak extra individuele begeleiding tijdens of buiten de les door de vakleerkracht. Daarnaast hebben veel scholen een maatwerk aanbod voor groepen leerlingen buiten de reguliere les. Een ruime meerderheid van de scholen schakelde externe hulp in. In de meeste gevallen had de school daarbij de regie over het programma. Ongeveer de helft van de leerlingen vertelde geen extra les of extra begeleiding te hebben gekregen. Zo'n driekwart van de leerlingen gaf aan extra les of begeleiding te hebben gekregen als ze dit nodig hadden. Tegelijkertijd gaf ongeveer een kwart aan dat die hulp er niet was, terwijl ze dachten die wel nodig te hebben.

Veel leerlingen hebben intensief contact gehad met hun mentor. Een vijfde van de leerlingen vond het contact met de mentor echter te weinig. Tegelijkertijd gaf de helft van de leerlingen aan dat hun mentor

minder goed wist hoe het met hen ging sinds de coronacrisis. Zij gaven ook aan dat ze sinds de coronacrisis minder goed

geholpen werden door hun mentor als het niet goed ging met hen. [Lees meer](#)

Schaal aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling vanuit mentor: Mijn mentor...

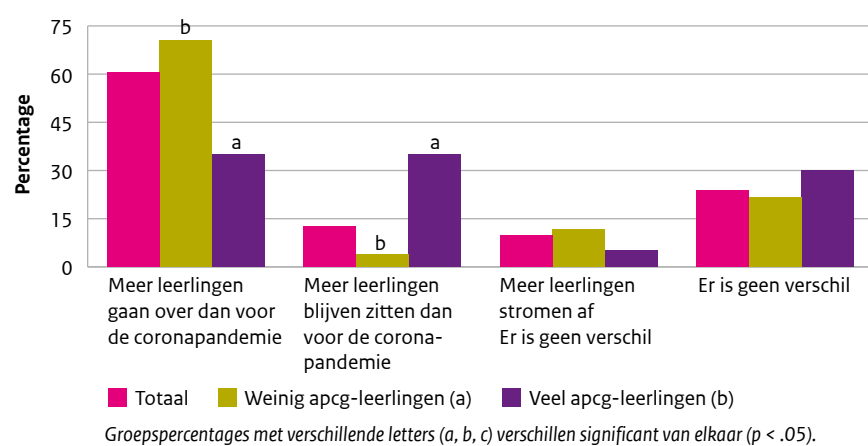
Gevolgen coronacrisis voor leerlingen ongelijk verdeeld

De coronacrisis raakt sommige leerlingen harder dan andere. Zo gaven bovenbouwleerlingen en leerlingen op havo en vwo

vaker aan dat zij motivatieproblemen hadden dan onderbouwleerlingen of leerlingen op het vmbo of

praktijkonderwijs. Op scholen met veel leerlingen uit een uitdagende omgeving, de zogeheten armoedeprobleemcumulatiegebieden (apcg), verwachtten schoolleiders vorig schooljaar veel vaker dat leerlingen zouden blijven zitten. Als de onderwijsresultaten van het schooljaar 2020/2021 bekend zijn, wordt inzichtelijk of deze verwachting ook realiteit is geworden. Op deze apcg-scholen hadden leraren ook veel vaker zorgen over het niet kunnen vervangen van afwezig personeel. Schoolleiders van de onderzochte scholen hadden de meeste zorgen over leerlingen met een problematische thuissituatie. Veel schoolleiders en docenten gaven aan dat de verschillen tussen (groepen) leerlingen waren toegenomen. [Lees meer](#)

Gevolgen van de aanpassing van overgangscriteria volgens schoolleiders (n=71)

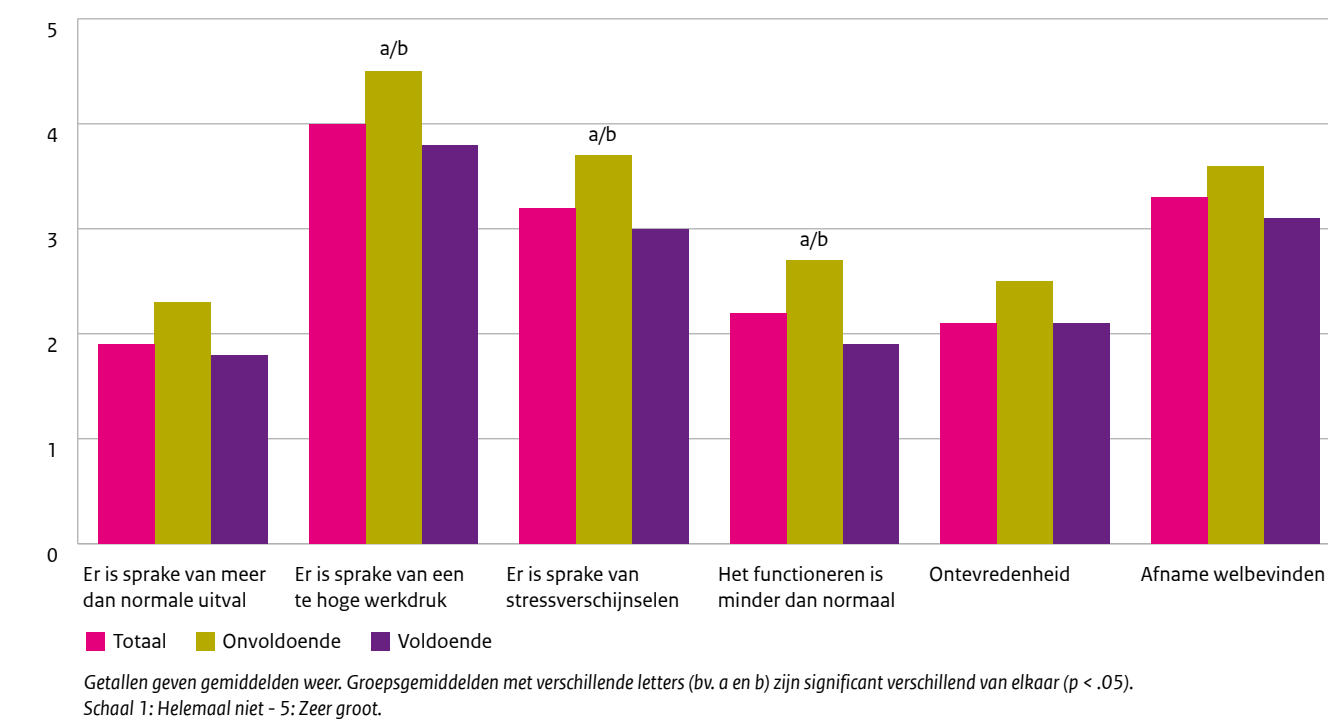

Zorgen over werkdruk bij het onderwijspersoneel

De extra inzet, snel wisselende omstandigheden en onzekerheid hebben een zware wissel getrokken op het personeel. Zowel besturen, schoolleiders als leraren gaven aan dat de werkdruk vorig schooljaar een grote zorg is geweest. Ook is er sprake van stressverschijnselen en afname van het welbevinden onder het onderwijspersoneel (schoolleiders, leraren en ondersteunend personeel).

Tegelijkertijd zien besturen ook een verhoogde betrokkenheid bij het onderwijspersoneel. Zij signaleren maar in beperkte mate of er sprake is van minder functioneren of ontevredenheid. Sommige besturen constateren dat de uitval onder het personeel zelfs lager is dan normaal. [Lees meer](#)

Personele knelpunten volgens besturen met voldoende en onvoldoende oordeel kwaliteitszorg (n=65)

Colofon

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs.

www.onderwijsinspectie.nl

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | oktober 2021